

3 Wettelijke maatregelen tegen illegale tewerkstelling

Teneinde illegale tewerkstelling tegen te gaan en de tewerkstelling van buitenlandse werknemers te kunnen reguleren voorziet de Wet arbeid buitenlandse werknemers, hierna vermeld als Wabw, van 9 november 1978 (Stb. 737) in een aantal maatregelen, waaronder een vergunningstelsel; de Wet is op 1 november 1979 in werking getreden.

Voor de tekst van de Wabw en enkele uitvoeringsregelingen zie C 22 t/m 24.

3.1 Strafbepaling

Ingevolge art. 23 Wabw is de werkgever die, zonder te beschikken over de vereiste tewerkstellingsvergunning, een vreemdeling in de zin van de Wabw arbeid doet verrichten, strafbaar krachtens de Wet op de economische delicten.

Tegen deze overtreding is als straf een maximum geld boete van f. 10.000,- of een hechtenis van ten hoogste zes maanden bedreigd.

Ook bijkomende straffen kunnen worden opgelegd, met name de ontneming van wederrechtelijk genoten voordeel. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat de werkgever op grond van art. 44 Vw strafbaar is wegens het niet nakomen van een hem krachtens art. 61 Vb, j art. 33a VV, door het hoofd van plaatselijk politie opgelegde verplichting tot het verstrekken van gegevens omtrent vreemdelingen; zie 3.6.

De werknemer die, zonder dat zijn werkgever over de vereiste tewerkstellingsvergunning beschikt, werkt, is als zodanig niet strafbaar.

Wel kan deze werknemer, op grond van art. 44 Vw, strafbaar zijn wegens niet-nakoming van de in art. 62 Vb neergelegde verplichting, aan het hoofd van plaatselijke politie van de gemeente waar hij verblijft, mededeling te doen van het gaan zoeken of gaan verrichten van arbeid.

3.2 Toezicht op de naleving van de Wabw (art. 22 Wabw)

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft met het toezicht op de naleving van voorschriften van de Wabw belast:

a. de ambtenaren van de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen (DIA), bij besluit van 2 november 1987 (Stcrt. 230);

b. de tot opsporing bevoegde ambtenaren van rijks- en gemeentepolitie, bij besluit van 30 oktober 1979 (Stcrt. 213).

3.3 Opsporingsbevoegdheid

Met de opsporing van overtreding van voorschriften, gesteld bij of krachtens de artt. 4, 6, tweede lid, en 22, vierde lid, van de Wabw, zijn de tot opsporing bevoegde ambtenaren van rijks- en gemeentepolitie belast.

Bij besluit van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 28 september 1987 (Stcrt. 203) zijn de ambtenaren van de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen (DIA) benoemd tot onbezoldigd ambtenaar van het Korps Rijkspolitie.

3.4 Samenwerking tussen de plaatselijke vreemdelingen diensten en de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen bij de handhaving van de Wet arbeid buitenlandse werknemers

Het toezicht op de naleving van de bepalingen van de Wabw geschiedt - wanneer er nog geen sprake behoeft te zijn van een strafbaar feit ingevolge die wet - primair door de ambtenaren van de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen.

De ambtenaren van rijks- en gemeentepolitie hebben hier vooralsnog een secundaire taak.

Eventueel echter zouden de toezichthoudende activiteiten van de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen, naar aanleiding van geconstateerde strafbare feiten, een vervolg moeten krijgen in daden van opsporing.

In de opsporingsfase is er, behalve aan de kennis en ervaring van de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen, behoefte aan de deskundigheid van de algemene opsporingsambtenaren van rijks- en gemeentepolitie.

De ambtenaren van rijks- en gemeentepolitie, tevens aangewezen als ambtenaren die toezicht houden op de naleving van de Wabw en bovendien belast met het toezicht op de naleving van de Vreemdelingenwet, vervullen bij gezamenlijk optreden een aanvullende rol.

Voor het toezicht op de naleving van de Wabw en de opsporing van de bij of krachtens die wet strafbaar gestelde feiten, in samenhang met het toezicht op de naleving van de Vreemdelingenwet, zijn procedures voor de samenwerking tussen de plaatselijke vreemdelingendiensten en de ambtenaren van de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen van grote betekenis.

Beide instanties dienen elkaar alle gegevens en inlichtingen te verstrekken, welke voor een juiste vervulling van hun taken van dienst kunnen zijn.

In het gezamenlijk optreden zullen de ambtenaren van de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen zich in beginsel richten op het opmaken van het proces-verbaal tegen de werkgever.

Bij het opmaken van dit proces-verbaal is het van belang dat de buitenlandse werknemers die, voor zover hun verblijf hier te lande illegaal is, in het algemeen zo spoedig mogelijk worden uitgezet, eerst als getuige worden gehoord.

Het verdient aanbeveling dat het horen van de vreemdelingen door de ambtenaren van de vreemdelingendiensten verricht wordt mede in verband met vragen met betrekking tot de verblijfstitel.

Wanneer zich een situatie voordoet, waaruit de politie meent te kunnen concluderen dat er zich in een bepaald bedrijf illegale buitenlandse werknemers bevinden, voorziet de samenwerkingsprocedure erin dat de politie zich in verbinding stelt met het kantoor van de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen te Den Haag (Postbus 30120, 2500 GC Den Haag, telefoon 070 - 3624611).

De Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen zal op zijn beurt een beroep doen op de vreemdelingendienst, indien bij controles in bedrijven geconstateerd is dat zich daar illegale buitenlandse werknemers bevinden.

In beide gevallen zal gezamenlijk optreden in de rede liggen.

Voorts kunnen ambtenaren van rijks- of gemeentepolitie ook buiten een bedrijf, bijvoorbeeld tijdens verkeerscontroles, of bij routine-matige controles in pensions of elders, illegale buitenlandse werknemers staande houden en ter fine van verwijdering overbrengen naar het hoofd van plaatselijke politie.

Indien een proces-verbaal van verhoor wordt opgemaakt wordt dit toegezonden aan de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen, waarna aan de hand van dit proces-verbaal - eventueel in nader overleg met de betrokken officier van justitie en het hoofd van plaatselijke politie - wordt beslist, of tegen de betrokken werkgever proces-verbaal zal worden opgemaakt, c.q. het bedrijf aan een nader onderzoek zal worden onderworpen.

3.5 Statistiek

De gegevens omtrent het aantal controles en de resultaten, welke deze hebben opgeleverd kunnen verwerkt worden in de halfjaarlijkse rapportage, die voor de tiende dag na elk kwartaal in twee-voud moeten worden toegezonden aan de bevoegde procureur-generaal, fungerend directeur van politie; zie A 5, onder 1.4.

3.6 Bijzondere maatregel van toezicht krachtens de Vreemdelingenwet

3.6.1 Algemeen; vordering aan werkgevers tot het verstrekken van gegevens

Ter controle op werkgevers in Nederland die, zonder in het bezit te zijn van de daartoe vereiste tewerkstellingsvergunning, buitenlandse werknemers in dienst hebben gehad, is bij art. 61 Vb, j^o art. 33 a VV de verplichting gesteld desgevraagd aan het hoofd van plaatselijke politie omtrent vreemdelingen die bij hen in dienst zijn, gegevens te verstrekken.

3.6.2 Gevallen waarin de vordering dient te geschieden

Deze bepaling zal alleen worden toegepast ten aanzien van werkgevers wier kwade trouw duidelijk is gebleken door herhaalde overtreding van de desbetreffende bepalingen van de Wabw.

Blijkens art. 33 a VV moet de werkgever als zodanig bij het hoofd van plaatselijke politie bekend zijn, onder meer door veroordelingen wegens overtredingen als vorenvermeld, uit ambtsedig opgemaakte processen-verbaal van verhoor van de werkgever, of uit schriftelijke verklaringen van het Gewestelijk Arbeidsbureau (hierna te vermelden als GAB).

Omtrent toepassing van de onderwerpelijke bepalingen kan door de Minister van Justitie ook schriftelijk een bijzondere aanwijzing aan het hoofd van plaatselijke politie worden gegeven.

3.6.3 Inhoud en wijze van betekening van de vordering

Een vordering tot het verstrekken van inlichtingen ware aan de werkgever te betekenen of per aangetekende brief aan deze te doen toekomen.

De vordering dient duidelijk te vermelden:

- op welke wijze de gegevens moeten worden verstrekt;
- of zulks onverwijld dan wel binnen een in de vordering aangegeven termijn dient te geschieden;
- welke gegevens moeten worden verstrekt en
- eventueel, ten aanzien van welke categorieën van vreemdelingen dit het geval is.

In het algemeen zal er aanleiding bestaan de werkgever te verplichten de gegevens te verstrekken omtrent alle vreemdelingen, die op een bepaalde datum (te weten de datum waarop de vordering wordt gedaan) bij hem in dienst zijn, alsmede omtrent de vreemdelingen (of bepaalde categorieën van vreemdelingen) die vanaf die datum bij hem tewerkgesteld worden.

De van de werkgever te vragen gegevens betreffen de

naam, voornamen, geboortedatum en -plaats, nationaliteit, datum van indiensttreding en woonplaats en adres van de werknemers.

3.6.4 Ambtsgebied waarbinnen de vordering wordt gedaan

Een vordering tot het verstrekken van gegevens als hier bedoeld, zal in de regel moeten worden gedaan door het hoofd van plaatselijke politie der gemeente, waar het bedrijf van de werkgever is gevestigd.

Met het oog op de omstandigheid dat vele buitenlandse arbeidskrachten niet in de plaats waar zij hun arbeid verrichten, doch in omringende gemeenten zijn gehuisvest, dient in daarvoor in aanmerking komende gevallen nauw overleg tussen de betrokken hoofden van plaatselijke politie te worden gepleegd, en dienen de van belang zijnde gegevens omtrent de hier bedoelde vreemdelingen te worden uitgewisseld.